

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecia), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.), Bereșana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicoz), Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțoreana, Chiorana, Chiseleiana, Codrăna, Cod. . ., Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugereana, Decebal, Detunată, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogheana, Gloria, Grănișeru Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ibva-mare), Riuveana (Cap.-Mânăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săses), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercățana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnăveana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnau), Zărândeana, Zlăgheana.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Lucruri bune, vrednice de urmat.

Organizația economică a poporului săsesc ne-a servit, și până acum, nouă Românilor, ca exemplu vrednic de urmat în multe privințe. De aceea, credem că, e bine și folositor să nu scăpăm din vedere momentele de căpetenie ale acțiunilor lor mari pentru masa poporului.

Aceste considerațiuni ne fac să ne oprim, de astădată, pe câteva momente asupra:

I. Congresului al XXVII-lea al Centralei însoțirilor Raiffeisen săsești și

II. A adunării generale a Reuniunii agricole săsești ardeleni.

Aceste adunări, ale celor mai mari reuniuni economice ale poporului săsesc s'au ținut anul acesta la 29 și 30 Septembrie în Ibașfalău, fiind reprezentate aproape toate comunele săsești din țară.

Una din aceste două reuniuni mari, cari nouă Românilor ne lipsesc, se străduiește, deoparte, ca să apere țăranul de pierderea proprietății sale, de altă parte ca să-i pună la dispoziție, în caz de lipsă, mijloacele bănești, cât mai ieftin, pentru o purtare cât mai intensivă a economiei sale, — cealaltă stăruie, mai ales prin prelegeri, să-l pună pe plugar în curent cu toate progresele agricole, pentru a-și putea lucra cât mai rațional pământul său și prin aceasta a-i procura mijloacele trebuincioase vieții și pentru dezvoltarea sa culturală. Dar, precum se vede, aceste reuniuni lucră cu mult succes, mai ales pentru a educa poporul în

direcția de a se ști ajută însuși și de a-și mărgini trebuințele, cum și pentru a-i desvoltă și întări, pe întreaga linie, sentimentul de solidaritate.

I. Centrala însoțirilor Raiffeisen. Pe lângă toate mizeriile ce le-a adus anii 1912—1913, această instituție economică-financiară s'a ținut destul de bine. Intre cele 200 institute de bani din Ungaria, cari au dat faliment, nu este nici unul săsesc. Prin organizația financiară a Raiffeisenelor și prin Reuniunea agricolă, ambele organizate de model, poporul săsesc a putut lupta cu mult succes și în acești doi ani răi din urmă.

Din raportul directorului Dr. Carol Wolff asupra anului 1912 relevăm următoarele:

«Anul 1912/13 a fost cel mai greu, dintre toți anii dela înființarea acestei organizații. Marea turburare în relațiile creditului, care a nimicit nu numai în Europa, ci și în celelalte continente, cu o forță irezistibilă foarte multe existențe singuratică și a prăbușit număroase institute de credit și întreprinderi economice, a lăsat urme și în însoțirile Raiffeisen, aparținătoare Centralei noastre. Fiecare însoțire a simțit, mai mult sau mai puțin, lipsa de bani crescândă și o simte și azi neîntrerupt. Ridicarea depunerilor, greutatea procurării banilor și ridicarea etalonului au făcut și fac multe griji conducătorilor însoțirilor. Laudă Reuniunii, care prin o înțeleaptă măsură de precauțiune a știut să țină cumpănă și să nu lase a se clătina temelia sigură a ei. Chiar anul greu trecut este o dovadă, că principiile adevărate ale lui Raiff-

eisen: restrângerea împrumuturilor numai la o comună și la singuraticii membrii ai reuniunii, educația în scopul de a stârpi pornirea spre facerea de datorii și spre păstrare, pășirea solidară a tuturor pentru unul și a singuraticului pentru toți, adunarea de rezerve din venitul curat al anilor celor buni, — toate aceste sunt o armă de apărare chiar și în contra unei crize cum este cea prezentă. Tocmai o astfel de criză, cum este aceea, care s'a înstăpănit acum, dovedește însemnătatea și binecuvântarea însoțirilor Raiffeisen în o lumină curată. Fără însoțirile Raiffeisen mizeria ar fi fost și mai mare în satele noastre. Da, noi abia ni-am putea închipui icoana mizeriei, care ne-ar fi ajuns, dacă n'am fi avut la îndemână Centrala însoțirilor Raiffeisen, ca un sprijinitor credincios și binefăcător în aceste timpuri grele. Bărbații din fruntea Centralei Raiffeisen, cari toată munca și toată grija și-o concentrează acestei reuniuni, trebuie să-și creeze o nouă putere de viață din constatarea, că ei îndeplinesc un lucru bun și că poporului îi fac o binefacere, care nu se poate prețui. Mulțumesc din toată inima faptului că nici o însoțire aparținătoare Centralei noastre nu a căzut jertfă crizei, mai mult încă, că toate au trecut până acum norocoase prin proba de foc. Mulțumesc și Cassei de păstrare generale din Sibiu, sub a căreia protecție puternică însoțirile s'au adăpostit întocmai ca puii sub aripile maicei lor».

Se constată, mai departe că, între împrejurările aceste critice, însoțirile trebuie să-și restrângă sporirea bunurilor, îndeosebi cumpărarea de pământ. Mai pe sus de aceste stă porunca de a-și păstra existența. Învățătura salutară, pe care însoțirile pot să o tragă din experiențele anului trecut, este constatarea, că ele trebuie să se pregătească și pentru timpuri critice. Măcar de nu ar scăpa ele nici odată din vedere acest adevăr. O lucrare de prevedere și reculegere, este urgent necesar să se pornească în această privință, încă de pe acum, pentru anii următori, în cari lipsa de bani, — care nu este numai o apariție trecătoare, — nu are să înceteze, ci chiar se va înăspri. Timpurile critice de azi și împrejurările radical schimbate din temelie, pretind să se pună capăt stăruințelor pentru expansiune și toate însoțirile să-și concentreze puterile pentru a se desvoltă din putere proprie, prin virtutea păstrării și a prevederii.

Și acum lăsăm să urmeze câteva date asupra gestiunii Centralei în anul trecut.

Criza anului 1912 se vedește din socotelele anuale. Însoțirile de păstrare și anticipațiune au făcut uz de bani cu mult mai mult decât în anul 1911. *Obligațiile și cambiile date de ele*

se urcă la considerabila sumă de K 14.211,414·33, cu K 2.201,915·47 mai mult decât în anul precedent.

Trebuințele sporite pentru împrumuturi le-au putut acoperi însoțirile numai în o parte neînsemnată din propriile resurse. *Depunerile* (incluzive rezervele) însoțirilor Raiffeisen se urcă la K 10.523,216·15 și au crescut față de anul trecut cu K 503,466·54; *cuotele membrilor*, în suma de K 368,885·54, s'au ridicat și ele cu K 20,043·16. Partea cea mai mare a mijloacelor necesare, trei sferturi din plusul necesar, l-au primit însoțirile dela *Cassa de păstrare generală din Sibiu*. Din depunerile, ce însoțirile le-au avut la Sparcassa, au ridicat K 618,624·89 și afară de aceste încă cu K 785,375·13 mai mult decât în anul trecut, în contul creditului lor.

Icoana serioasă a anului de gestiune 1912 cuprinde și un punct luminos. Imbucurătoare este creșterea *rezervelor*. Aceste fac (după detragerea pasivelor de K 1.189,322·93) cu Cor. 163,927·98 mai mult decât în anul precedent. *Venitul curat* al celor 173 însoțiri face K 165,951·91 cu K 19,913·86 mai mult decât în anul precedent.

Secții pentru asigurarea vitelor se află, în cadrele însoțirilor de credit, în 5 comune.

Din conturile anuale ale *Însoțirilor de consum*, al căror număr este de 49, se constată o lentă urcare. *Cuotele membrilor* au crescut cu K 5,952·68 (K 42,477·17 față de K 36,524·49 în anul 1911). *Fondul de rezervă* a scăzut la suma de K 9,528·33 și Centrala este rugată să-i deie un puternic sprijin. *Depozitul de mărfuri al Centralei* a dat cu ocazia inventarierii la 31 Decembrie 1912 prețul de cumpărare în sumă de K 350,844·40, cu K 18,434·43 mai mult decât în anul trecut. Membrii li s'a dat în 1912 rebonificare din prețul mărfurilor, în sumă de K 16,262·26, cu K 1,906·33 mai mult decât în anul trecut. Numai 2 însoțiri de consum nu au putut da membrilor rebonificare din prețul mărfurilor, toate celelalte au acordat rebonificare de 1—6 procente. *Profitul curat* este de K 11,059·71. Cu pierdere nu a încheiat nici o însoțire de consum.

Cele 5 însoțiri de pivnițe, atașate Centralei, în urma recoltei nefavorabile, au putut desvoltă numai puțină activitate.

Centrala însoțirilor de consum și *Centrala însoțirilor de pivnițe* din Mediaș au făcut în anul trecut afaceri favorabile.

Centralei îi aparțin, afară de Cassa de păstrare generală din Sibiu, afară de Centrala însoțirilor de consum și de Centrala însoțirilor de pivnițe încă 176 *însoțiri Raiffeisen de păstrare și anticipațiuni* cu 15,302 membri, 49

însoțiri de consum cu 2983 membri și 5 *însoțiri de pivnițe* cu 159 membri. Numărul total al membrilor se urcă la 18,444, cu o creștere de 934.

Revizorul Uniunii *St. Kast* a ținut o conferință despre: «*Invățămintele ultimei crize de bani pentru însoțirile Raiffeisen*».

Preotul K. Römer a vorbit despre «*Stăruințele și rezultatele Cassei de păstrare școlare din Moșna*», cu un trecut de 3 ani, îndemnând să se înființeze astfel de instituții în toate satele.

II. În ziua a doua a ținut mai întâi ședința *Comisiunea pentru cultura pomilor a Reuniunii agricole săsești ardelene*, din al căreia raport se vede, că în anul trecut a ținut în Sighișoara un curs cu preoții și învățătorii *asupra culturii pomilor*. Mai departe învățătorii ambulante ai Reuniunii și alți prieteni ai acestui lucru bun au ținut un număr mare de *prelegeri* în diferitele părți ale Fundului regiu și au aranjat și mai multe *expoziții*. S'au ținut și 2 *cursuri* pentru *formarea păzitorilor de pomi*, de care se arată încă multă lipsă.

Comisia a făcut experiențe și constatări cu privire la soiurile de pomi, cari trebuiesc cultivați și a distribuit membrilor 13,000 pomișori cu jumătate prețul.

S'a arătat apoi, că și ținutul Ibașfalăului este potrivit pentru cultura pomilor și că merită să i se deie acestui ram agricol mai multă atențiune ca până aci.

S'a ținut apoi o conferință despre experiențele făcute cu privire la *plantarea cu pomi și altoirea pomilor sălbateci de pe locurile de pășune* ale comunelor săsești. Se opinează, că păzirea pomilor din pășuni s'ar putea încredința și femeilor și că plantarea cu pomi a pășunilor ar trebui făcută cu orice preț, recompensând cu siguranță ostenețile și capitalurile, ce s'ar investi în ele.

III. A urmat apoi *adunarea generală a Reuniunii agricole săsești ardelene*, la care a luat parte și un reprezentant al guvernului, consilierul de curte *de Vörös*, care într-o vorbire a accentuat, că Reuniunea agricolă săsească ardeleană este recunoscută ca o promovatoare de cultură și prosperitate publică în întreagă țara și că celelalte reuniuni agricole ar putea-o lua de model în privința organizației și a conducerii; a promis că va recomanda-o spre sprijinire guvernului.

Din raportul comitetului către adunarea generală relevăm următoarele:

S'a aranjat o *expoziție* regnicolară de vite în Brașov, cu concursul statului, la 16, 17 și

18 Maiu 1912, ale cărei spese s'au urcat la suma de K 88,078·35, iar venitele la K 106,720·05, rezultând un plus de K 18,641·60.

Cea mai mare parte a activității reuniunii s'a îndreptat în direcția de a răspândi *cunoștințele de specialitate* între membri prin ținerea de cursuri și prelegeri. La învățătorii ambulante, cari au funcționat în anii trecuți s'a mai adăogat, din Noemvrie 1912, în serviciul reuniunii, și o *învățătoare ambulantă* care peste iarnă ține în comune *cursuri din economia de casă*, iar peste vară *cursuri pentru cultura legumelor* și pentru *valorizarea poamelor*.

Peste tot s'au ținut în anul 1912 de către specialiștii reuniunii: 7 *cursuri de agricultură și pentru cultura vitelor*, 4 *pentru cultura pomilor*, 8 *pentru cultura viilor*, 6 *asupra economiei de casă* și 3 *pentru cultura legumelor*, cum și 55 *prelegeri*.

Cursuri pentru deprinderea mâinii (industriale) de câte-o lună, în cari s'au deprins lucrări pentru întocmirea carălor și împletirea corfelor, s'au ținut 26. Numărul participanților la aceste cursuri a fost de 356, iar a obiectelor pregătite de 2296, în preț de K 15,000. Cheltuelile pentru cursuri și prelegeri au fost de K 12,050.

Afară de acestea s'au mai ținut, în Iulie, la școala de agricultură din Mediaș, un *curs cu învățătorii*, iar în August în Sibiu, un *curs de albinărit* de 10 zile la stupăria de model a Reuniunii.

Pentru calificarea de *agronomi și veterinari academici* s'au dat și anul trecut 4 stipendii de câte K 800, apoi 4 stipendii de câte K 300 s'au dat pentru ascultarea cursurilor de pomicultură dela școala de agricultură din Mediaș.

Pentru *procurarea de mașini* au fost ajutate mai multe comune cu suma de K 900.

Comisiei pentru cultura pomilor i s'a dat K 2,000 și celei pentru cultura viilor 4,000.

S'au făcut pașii necesari pentru a se studia chestia *îmbunătățirii pășunilor comunale*.

Pentru *procurarea de vite Pinzgau* s'au dat la 2 însoțiri comunale un împrumut de K 24,242.

Secțiilor pentru *cultura galițelor* din Sibiu și Bistrița li s'a dat în scopul expozițiilor de galițe câte K 200.

S'a mai distribuit membrilor, în măsură mai mare, grâu de primăvară pentru sămănat, sămânță de trifoiu, cucuruz, cartofi și paie.

Comitetul a dezvoltat o activitate intensivă în scopul de a împrietini oamenii cu folosirea *îngrășămintelor artificiale*, făcând în

126 comune rotund 400 de experimentări cu gunoiu artificial, primind gratuit îngrășămintele dela stațiunile de experimentare ale statului.

S'a mai stăruit pentru introducerea *gropilor raționale de gunoiu*, pregătind planuri spre acest scop pe seama membrilor și distribuind premii pentru încurajarea agricultorilor în această direcție.

S'au luat dispoziții pentru reeditarea *cărții de cetire* pentru școalele de adulți.

Membrii Reuniunii sunt în număr de 12,179, cu 1495 mai mulți decât în anul trecut. Foaia reuniunii este cetită de 11,050 membri.

Averea reuniunii a fost la finea anului 1912 de K 260,984.73, cu K 21,439.44 mai mult decât în anul prim. Venitele anuale au fost de K 110,000, eștele au fost totatătea.

Dela Institutul fonciar de credit din Sibiiu (Bodenkreditanstalt) Reuniunea a primit Cor. 46,524.35 și dela regim K 12,600.

S'a proiectat un stipendiu de K 1,000 pentru pregătirea unui inginer de cultură, care să fie pus în serviciul reuniunii.

S'a ținut apoi o conferință despre «*Insemnătatea însoțirilor de control pentru muls întru ridicarea culturii vitelor*». Conferențiarul stăruie asupra însemnătății vitelor bune de lapte în economie și concludă, că plugarii trebuie să ajungă cât mai în grabă a țineă numai vitele cele mai bune de lapte. Prin cercetări diferite s'a constatat, că cheltuielile de producțiune a unei litre de lapte sunt extraordinar de diferite la diferitele vaci și variază între 5—35 fileri, adesea și mai mult. De aici urmează că pentru plugari este o problemă extraordinar de importantă de a alege numai vitele, cari oferă cele mai mari avantagii și că în acest scop însoțirile pentru controla mulsului pot face cele mai bune servicii. Insemnătatea acestor însoțiri rezidă în aceea, că un așa numit *azistent de control* cercetează vacile membrilor tot la 14 zile odată și, prin probe de muls, constată cantitatea dintr'un an a laptelui dela fiecare vacă; constată conținutul de grăsime și cheltuielile nutrețului, care-l consumă fiecare vacă, și la încheierea anului constată pe baza datelor obținute cât fac cheltuielile de producțiune pentru o literă de lapte. Prin această procedură va vedea fiecare econom, cari vaci nu aduc destul folos și le va înlocui cu altele mai rentabile. Succesele obținute prin însoțirile de control pentru mulsul vacilor ni se arată mai evident prin rapoartele, cari se publică de câțiva ani în Danemarca, Suedia și Germania, unde pe această cale s'a îndoit, în scurt timp, folosul dela vite, prin sporirea vitelor bune de lapte. Dela 1 Noemvrie n. se

vor înființa trei astfel de însoțiri: în Mediaș, Cislădie și Bod.

Cu ocazia acestor adunări generale s'a aranjat și o *expoziție de poame*, prin care s'a dovedit publicului, că și regiunea Ibașfalăului este potrivită pentru cultura, în mare, a pomilor; deasemenea s'a aranjat și o *expoziție frumoasă din obiecte de ale industriei casnice*.

S'au dat mese comune cu *vorbiri însuflețitoare* și s'au aranjat *producțiuni gimnastice* etc.

Incheiem această dare de seamă cu dorința ca să stăruim și noi mai mult pentru organizarea în aceste direcții și pentru lucrări de cel mai real folos pentru marea masă a poporului nostru.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XX.

Asemnări.

Asemnările de bani dela un loc la altul sunt unele din multele servicii pe cari le fac băncile publicului mare și pentru cari recompensa e de tot neînsemnată. Prin aceasta clienții pot îndeplini plățiri în orișicare parte a țării, fără rizic și fără spese, și sunt scutiți de osteneala de a transporta ei înșiși banii la locul destinației.

Dacă vre-un client de al tău sau vre-un agent comercial dorește să facă undeva vre-o plată, atunci cumpără dela tine o asignațiune asupra corespondenților tăi din capitală, care asignațiune se va emite la ordinul acelei firme, prin care va fi de a se îndeplini plățirea.*

Asignațiunea va suna sau la vedere, sau după vedere la câteva zile, așa dupăcum e dorința cumpărătorului. Pentru asignațiuni, cari sunt a se plăti după vedere la un anumit timp, nu vei calcula nimic, printrucă contravaloarea pe care o folosești până la scadență, îți asigură destul profit. Dacă însă cineva dorește o asignațiune, plătitibilă «la vedere», atunci trebuie să-i calculezi și o proviziune, a cărei mărime depinde dela calitatea contravaloarei solvite. Proviziunea aduce folos numai, când pentru asignațiuni primești bancnote sau monete de aur nouă, dacă însă asignațiunea se plătește cu valori, cari trebuiesc schimbate, de exemplu cu cețuri, cari sună pe numele vreunei bănci îndepărtate, cu monete de aur defectuoase, sau cu o grămadă de bani de argint, atunci în loc de folos vei avea pagubă, întrucă diferența va trebui să o acoperi dintr'al tău propriu.

Dacă emiți asignațiuni, cari sunt a se plăti după vedere la un anumit timp, atunci de regulă le

* On. cetitori să nu uite că aici e vorba de împrejurările din Anglia. În Anglia mai fiecare plățire, întrucă e posibil bineînțeles, se efectuează prin Londra. Astfel dacă un comerciant din Edinburgh are de făcut vre-o plățire la vre-un mare fabricant din Manchester, atunci această plățire nu se efectuează la Manchester, ci se expediază cecul direct la Londra. Intenționat am căutat să evit peste tot cuvântul Londra, înlocuindu-l cu capitală, ca astfel să se poată înțelege mai bine cuprinsul acestei cărți și acomoda și împrejurărilor dela noi.

trasezi pe termen de 14 zile. Ți-se spune că alte bănci trasează și pe termene mai scurte. De sigur că vor fi având motive, să urmeze așa.

Dacă Băneștii ar zăcea într'un ținut, unde se efectuează mari plăți de simbrie și de zileri, și unde pentru a-ți putea acoperi trebuința de bani mărunți, ai lăsa să ți-se trimită și dela celelalte filiale ale băncii tale în continuu bani mărunți, atunci ar avea înțeles, ca dela comercianți, și și dela alții să primești bani de aur și de argint pentru asigurațiunile de o durată mai scurtă de 14 zile. E evident că dacă în forma aceasta poți câpăta bani în loc, cruți speșele și rizicul împreună cu acvirea banilor de prin alte părți.

Dacă însă Băneștii sunt situați într'un ținut important mai mult din punct de vedere agricol și la centrala ta ai fi nevoit să trimiți în continuu bani de metal, pe cari acasă nu-i poți folosi, atunci e evident, că răscumpărarea asigurațiunilor de 7 sau de 10, ba chiar și de 14 zile, nu este o afacere, cu care s'ar putea câștiga avere.

Pentru asigurațiuni, «la vedere», calculezi proviziunea normală de $\frac{1}{8}\%$. Aceasta face de fiecare sută de coroane 12 și $\frac{1}{2}$ fileri și din aceștia trebuie să-ți acoperi speșele împreună cu schimbarea în bani gata a deosebitelor valori încasate, apoi proviziunea corespondenților tăi din capitală și rizicul expediției.

E ușor a calcula rentabilitatea, dacă vom lua în considerare numai poziția ultimă. Taxa poștală corespunde la $\frac{1}{2}\%$. Pentru această taxă poșta ia asupra sa angajamentul transportării și predării intacte a expediției poștale. Două din cinci părți din proviziune trebuie să le dai așadar poștei.

Cu toate acestea sunt oameni, cari totuși mai bucuroși își duc banii în persoană și cari mai bine poartă grămezi de aur și de argint din oraș în oraș, ca să cumpere sau să facă plăți, decât să supoarte speșele asigurațiunii sau acreditivei. Dupăcum am văzut abia se poate cruța $\frac{1}{2}\%$.

Pentru taxa aceasta bagatelă îi deschizi clientului la ori care filială sau corespondent al tău, credit pe baza căruia în orașul, în care are să plătească, i-se poate asemna suma completă și astfel nu e necesitat să aducă din târg seara banii acasă cu grămada, mai luând pe lângă aceasta asupra sa și rizicul de a fi jăfuit, sau chiar și omorât peste noapte.

De altă parte, dacă oricare client al tău are de primit bani dintr'alt loc, e destul dacă aceștia se plătesc la filiala sau corespondentul tău din orașul respectiv. Tot pe lângă aceleași condițiuni, îi vei scrie suma în favorul contului său, ca și cum banii s'ar fi plătiți la cassa ta.

Scrisoarea XXI.

Ce folos putem avea dela băneher?

Dacă se ia proviziune pentru un cont, care arată «bon» (sald de credit), proviziunea aceasta e menită să acopere speșele unui șir întreg de servicii pe cari le faci clientului tău, abstrăgând de serviciile împreună cu schimbarea banilor.

Să luăm de exemplu dintre clienții tăi, contul lui Ion Boier, care arată destul de fidel icoana contului unui proprietar de pământ dela țară. Domnul Boier are un venit anual de circa 40,000 de coroane, care constă cu deosebire din arânzi, sunt însă printre ele și dividende după acții dela calea ferată, apoi interese după banii dați împrumut și altele. Acestea toate trec prin contul său, și astfel tocmai din motivul acesta natura întratelor este cât se poate de variată.

Pe latura «debit» află toate plățile, pe care a efectuat-o în decursul anului prin cecuri. Cecurile sună despre sume deosebite. Cele mai mici sunt donațiuni filantropice, cele mai mari sunt plăți făcute la comercianți și alții. Suma mijlocie a cecurilor însă este de K 200 și în timp de 12 luni ai schimbat peste 200 bucăți de astfel de cecuri. Ai primit 40,000 de coroane în diferite valori, pe cari apoi iar le-ai plătit în bani gata. Și după toate acestea calculezi numai o proviziune $\frac{1}{8}\%$ adică 50 de coroane.

Boier în schimb este compensat prin pretenșiunea sa, care deși e foarte schimbăcioasă, așa că aci ajunge 50,000 de coroane, aci scade mai de tot, dar totuși în mediu se ridică cam la 1500 coroane. După depozitul acesta schimbăcios și capricios — care s'ar putea numi mai mult o serie de salduri fluctuante — tu îi plătești 3% interese, ceea ce corespunde la 45 de coroane. În modul acesta proviziunea lui Boier scade la 5 coroane pe an. Dar să vedem acum ce fel de contraservicii i-ai făcut domnului Boier în schimbul acestei remunerații mai mult decât modeste?

În linia primă i-ai scutit banii — cari în decursul timpului s'au ridicat la mai multe zeci de mii de coroane — de rizicul focului și al furtului. Rizicul acesta l-ai luat întreg asupra ta. Dacă în timpul aceste-te-ar ataca hoții, dacă ți-ar sparge cassa, sau ai arde, nici una din aceste împrejurări nu ar cauza domnului Boier, nici barămi o clipă de insomnie. Banii îi sunt siguri, pentru că tu ești obligat să-i înapoiezi, orișice pacoste ar cădea asupra băncii.

A doua: ai îndeplinit în locul lui în decursul anului 200 de plăți, pe cari de altcum ar fi trebuit să le isprăvească el în persoană, pe rizicul său propriu, cu multă umblare și alergare și mai purtând pe deasupra și banii în buzunar.

A treia: porți pe seama lui Boier un cont separat. Orice sumă intrată și ieșită e indusă cu cea mai mare exactitate în cartea de control, pe care i-o predai lui, și care în forma aceasta pentru el e ca și o condică perfectă de cassă, așa că nici n'are lipsă să mai poarte și el alta.

Ii grijești mai departe — întrucât ai întocmiri pentru aceasta — deosebitele-i valori și dacă ai loc, adeseori și giuvaericelele familiare.

Dacă dorește să știe când au încurs arânzile și alte venit, n'are decât să se uite la latura de credit din libelul de control și va afla cu cea mai mare exactitate și specificare, că acelea în ce vreme au încurs la tine. Dacă voiește să știe că din venitul său cât a cheltuit și cum, atunci n'are decât să se uite la latura de debit a libelului de control și va afla tot ce dorește. Domnul Boier nu indică ordinul din cecuri în cifre, ca și cum toți aceia cărora le plătește ar fi polițiști. Mai bucuros scrie numele întreg al aceluia, căruia are de făcut plata, precum și destinațiunea sumei din cec. Ori ce cec pe care îl emite astfel, devine o adeverință, un certificat în toată regula. Dacă se întâmplă ca adeverințele sale speciale să ardă, sau să se peardă și se naște controversă în ceea ce privește plățile lor, respective dacă se ivesc cazuri, ca să i-se ceară banii și a doua oară, atunci cecul cu care s'a efectuat plățile e cea mai eclatantă dovadă despre aceasta, și totodată și decizător în câștigarea procesului. Prin faptul că băneherul poartă în evidență toate venitele și face plățile fiecăruia cu cec, el devine cassarul și contabilul d-lui Boier.

Din trassările făcute în timp de 12 luni se nasc 200 de poziții de contabilitate, din cari se mai rami-

fică alte 1200 de poziții secundare de contabilitate și de calculări diferite, pe cari trebuie să le induci în cărțile tale deosebite. Lucrările acestea pe domnul Boier nu-l privesc, ci cu așa ceva își bat capul numai aceia, cari poartă contabilitatea și fac calculările. Pentru serviciile acestea prin cari tu ajungi intimul și confesorul d-lui Boer, acesta trebuie odată la an, să-și bage mâna în buzunar și să-ți plătească K 50, din care sumă nu revine pro săptămână nici baremi o coroană întreagă. Cine oferă un serviciu mai mare pentru o taxă mai mică?

Cu toate acestea ești convins, că mulți cari au cont deschis la bancă, nu-și induc în el întreagă circulația lor de bani. Nu pot rezista ispitei de a cruța neînsemnata proviziune. Ai cunoștință, că mulți își țin banii acasă, ca să plătească cu ajutorul lor simbrii, să efectuiască cumpărări și să achite datorii.

Aceștia sunt clienți de categoria aceea, cari își petrec timpul scump, speculând, că oare cum s'ar putea cruța la contul băncii o coroană din proviziune, și dacă la câțiva indivizi le succede, ca să-și înșele pe calea aceasta bancheerii, împrejurarea aceasta îi face să creadă, că au o istețime deosebită și se bucură foarte mult de dulceața filerului cruțat de pe banchier.

Sunt alții, pe cari ocupația cu fracțiuni mici îi irită și cărora le convine mai bine, dacă plătesc după contul lor, o sumă înainte statorită. Aceștia nu pot suferi, ca după fiecare poziție să li-se calculeze deosebit proviziune. Cărțile nu V-ar consuma niciodată. Diferențele ar fi ridicole de mici, dar așa ceva irită și mai mult. Rana mică doare mult mai tare.

Mare parte a clienților tăi însă sunt comercianți, pentru cari timpul e ban și cari din principiu plătesc în proporție cu serviciul, ce li s'a făcut. Nu voiesc să plătească nici mult, nici puțin. Dacă circulația contului lor face K 100,000, plătesc după atâta, dacă face numai o mie, numai după o mie plătesc. Principiul lor e «am primit valoarea» și speșele contului lor și le croiește după trebuințele afacerilor lor.

La urma urmelor proviziunea e o chestie de tact. Am văzut că contul unui domn, ale cărui venite anuale fac K 40,000 și erogatele tot atâta și ai cărui bani sunt asigurați atât contra focului cât și a furtului și ale cărui încasări și plătiri le îndeplinește și confirmă altul, care-i mai pe deasupra și un libel de control la mână, abia costă mai mult, ca o loje dela operă.

Dacă însă cineva voiește să fie bancherul său propriu, voiește el însuș să-și grijească banii și să efectuiască plătirile, așa ceva nu se poate oprî prin lege. El însuș va fi cassa sa, și plătirile și le va îndeplini în persoană sau prin poștă. Dacă va dori să știe că cum stă, atunci își va purta însuși cu mâna proprie registrul de cassă, deși cei mai mulți oameni nu se ocupă cu predilecție cu știința și măiestria contabilității. Dacă va repune undeva un cont sau vre-un document achitat, atunci nu va avea cec, cu ajutorul căruia să le poată suplini cu valoare de drept. Dacă nu-și ține banii în bancă, și-i poate griji noaptea acasă sub perină, și în loc de a căpăta interese după ei, plătește el camete uzurare prin teama de spargere sau de furt de care va fi stăpânit continuu noaptea.

Dacă se pot înconjură toate aceste lucruri supărătoare, purtarea evidențelor, rizicul și osteneala împreună cu primirea și plățirea banilor, prin aceea că banii să predau simplu băncii, este greu de înțeles cum de mai există și oameni de aceia, cari stau la îndoială să procedeze în felul acesta.

Mișcarea cooperativă în România în 1911.

Cassa centrală a Băncilor populare și Cooperativelor sătești a dat de curând la lumină anuarul său pe 1911.

Această publicațiune clară ca în totdeauna, arată că Băncile populare — puternica majoritate a vieții economice rurale din Regat — au ajuns în mai puțin de zece ani la un număr de 2755 bănci din cari: 404 independente, 2345 în legătură cu Cassa centrală și 6 bazate pe principiul responsabilității nelimitate a membrilor ei. Capitalul vărsat în aceste bănci reprezintă la 31 Dec. 1911 frumoasa sumă de Lei 79.592,265.52 — economia țăranilor noștri — aparținând la un număr de 510,118 membri, din cari 463,795 plugari.

Pe lângă capitalul vărsat băncile populare s'au mai folosit și de o sumă de Lei 13.257,020.14 depunerii spre fructificare, cari aparțineau la un număr de 63,935 depunători.

Dividendele realizate în anul 1911 se ridică la suma de Lei 6.253,525.88, față de lei 5.115,241.74 în 1910, când capitalul total al băncilor eră numai de Lei 61.016,395.22; iar depunerile spre fructificare numai de Lei 9.388,680.90.

Fondul de rezervă a atins suma de Lei 6.111,686.14, contra Lei 4.924,919.29 în 1910, adecă s'a mărit cu Lei 1.186,766.85.

La 31 Decembrie 1911 totalul împrumuturilor făcute de băncile populare reprezintă un număr de 688,544 în valoare de Lei 100.978,072.04 din cari: Lei 38.111,656.27 au fost avansați pe credit personal sau cu garanți; Lei 27.601,525.75 pe cambii și Lei 35.264,890.02 pe acte cu amanet și anume:

Societarilor Lei 68,344,283.40, adecă 67—68 %.

Nesocietarilor Lei 32.633,788.64 adecă 32—33 %.

După scopurile în cari s'au acordat împrumuturile ele se împart:

178,578 în val. de	Lei 17.544,124	— pentru hrană și nutreț.
237,196	„ Lei 32.652,342.88	pentru cumpărarea de vite și unelte agricole;
79,680	„ Lei 12.801,129.93	pentru arând. de pământ sau munci agricole;
95,319	„ Lei 28.982,346.75	pentru cump. de pământ;
97,772	„ Lei 16.903,110.48	pentru scopuri diferite;
685,545	„ Lei 100.978,072.04.	

Aceste cifre ne arată în mod elocvent puterea și foloasele acestor instituțiuni eșite după cum știm din inițiativă pur țărănească.

În ce privește societățile cooperative de consum notăm că la 31 Decembrie 1911 capitalul lor se ridică la suma de Lei 1.262,709.54. Mărfurile vândute în cursul anului 1911 au fost de Lei 4.897,821.36.

Cooperativele de exploatare de păduri cu un capital total de Lei 770,220.31 au realizat în 1911 dividende în sumă de Lei 82,081.88 și le-a mai rămas un beneficiu net nerepartizat de Lei 37,514.53.

O atenție deosebită merită obștile sătești pentru arândarea de moși. În cursul anului 1911 au funcționat în toată țara 321 obști cu 42,654 membri, cari au avut

în arândă un număr de 211,831 hectare de pământ. Rezultatele obținute au fost de așa natură încât la 30 Septembrie 1912 se găseau în ființă 487 de obști cu 66,170 membri cari aveau arândate 369,922 hectare.

Prin modul lor de organizare, obștile au reușit să îmbunătățească felul de cultură în general prin faptul, că mai toate cele cu întinderi mai mari sunt conduse de agronomi specialiști.

În ceea ce privește criticele aduse instituției Băncilor populare și cooperativelor sătești de către unii, critici bazate pe argumentul tras din împrejurarea că capitalul acestor instituții nu ar fi destul de mare, fapt care ar arăta că țaranul nu are destule economii și că prin urmare starea lui materială este lamentabilă, este de observat că *singur numărul nu formează bogăția cuiva*; iar calculele bazate pe totalul depunerilor spre fructificare și numărul deponenților sunt greșite, întru cât depunerile spre fructificare la 31 Decembrie 1911 erau de Lei 13.257,020.14.

Asigurări pe seama funcționarilor noștri de bancă.

Intr'unul din numerii trecuți ai «Revistei Economice» am arătat, că banca noastră de asigurare a introdus sistemul de a asigura pe funcționarii de bancă, în favorul fondurilor de pensuni. Prin aceasta se dă puțință, ca fondurile de pensuni — fie azi cât de mici și neînsemnate — să poată satisface obligamentelor lor față de pensiunile funcționarilor. În scopul acesta, banca de asigurare a lucrat proiecte detaliate, pe cari — la cerere — le pune la dispoziția celor interesați.

Până acum au făcut asigurări asupra funcționarilor lor și în favorul fondurilor de pensune înființate în trecut ori de nou, următoarele institute: «*Sebeșana*», Caransebeș; «*Silvania*», Șimleu; «*Armonia*», Cincul-mare; «*Cetatea*», Cohalm etc. Afară de aceea pentru alte institute, ca «*Someșana*» și «*Banca populară*», Dej «*Economia*» Cohalm etc. se lucrează prin banca de asigurare proiecte speciale în scop de a contracta și ele astfel de asigurări.

Atragem atențiunea băncilor noastre asupra acestei chestiuni și le avizăm, că informațiuni și detaluri se dau imediat dela direcțiunea băncii noastre de asigurare din Sibiu.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 9 Octombrie 1913.

Evenimentul cel mai însemnat în piața internațională de bani dela ultimul nostru raport încoace, este urcarea ratei oficiale la Banca Angliei dela $4\frac{1}{2}\%$ la 5% întâmplată la 2 crt. Prin această urcare reducerea etalonului în Berlin a devenit și mai problematică în timp apropiat și probabil că etalonul de 6% va rămânea neschimbat în anul acesta atât în Berlin cât și la noi. În Berlin ca efect al urcării etalonului oficial, discontul privat încă s'a urcat, cotând pentru cambii cu scadență scurtă $4\frac{5}{8}\%$, pentru scadențe lungi $4\frac{1}{2}\%$, banii de zi $4\frac{1}{2}\%$. În London discontul privat a costat neschimbat $4\frac{5}{8}$, pe când Parisul cotează constant $3\frac{3}{4}\%$.

În piața internă de bani speranțele de o apropiată ameliorare a situației s'au redus mult în urma evenimentelor recente din piața internațională. Băncile mari își impun din nou rezerve; aceasta și în vederea cererilor tot mai potențate a comerțului de cereale și a fabricilor de zahar. O îmbunătățire oarecare totuși se așteaptă, anume dela noua emisiune a bonurilor de tezaur ungare în sumă de K 150 milioane, ce se va plasa mare parte în Germania și va aduce în țară probabil considerabile capitaluri. Discontul privat a costat $5\frac{7}{8}\%$ pentru cambii vieneze de prima bonitate, $6\frac{1}{2}\%$ pentru cambii budapestane, de aceeași categorie și $6\frac{1}{2}\%$ — $7\frac{1}{2}\%$ pentru alt material.

SOC. FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Plugarul*“ institut de credit și de economii în *Cacova* își publică abia acum bilanțul pe anul 1912, încheiat cu pasive de K 1.106,891 arătând la Cheltuieli K 98,178 și la Venituri rotund K 63,000, deci o pierdere de K 35,177. Pozițiile principale ale activelor sunt: Portofoliu cambial (incl. cambii cu întabulare) K 471,256. „*Prăvălia Lerca*“ K 40,339, Casa institutului K 80,753, Efecte K 133,733, Diverse conturi debitoare K 125,572. Dintre pozițiile pasive sunt de remarcat: Fond de rezervă K 49,171, Depozite spre fructificare K 306,513, Reescont K 330,484, Imprumut pe casă K 56,000 și imprumuturi hipotecare cedate K 144,152.

Adunarea generală (a XI-a) și-a convocat-o acest institut pe 12 Octombrie a. c. La ordinea de zi, sub punct 5, este și „Hotărîrea cu privire la reducerea capitalului social sau lichidarea“

CRONICĂ.

Pentru monumentul lui Aurel Vlaicu. Precum aflăm direcțiunea institutului «*Albina*» din Sibiu a votat ca contribuie la colecta pentru ridicarea unui monument lui Aurel Vlaicu suma de K 500.

Desvoltarea institutelor de bani în Ungaria. Conform unei lucrări statistice recente în Ungaria au existat la anul 1836 un institut de bani, la 1850: 35, la 1860: 40, la 1870: 339, la 1880: 737, la 1890: 1319, la 1900: 2947 și la anul 1909: 5324 de institute de bani.

Capitalul social al acestora din urmă a fost la finele anului 1909 de K 1118·7 mil., fondul de rezervă de K 530·1 mil. portofoliul cambial de K 2848·9 mil., împrumuturile hipotecare de K 3335·8 mil., efectele publice de K 1065·5 mil. și depozitele spre fructificare de K 3413·2 milioane.

Depozite spre fructificare horende. Banca «London City and Midland Bank», din Londra are în administrația sa depozite spre fructificare în sumă de 89.907,575 funți sterling (K 2,157.781,800). După ea vine «Credit Lyonnais» din Lyon cu 85 milioane funți sterling (K 2.040 milioane) apoi «Deutsche Bank» cu 79 milioane funți sterling (K 1.896 mil.).

Împrumuturi de stat. La 12 crt. se va lansa prospectul noului împrumut de stat ungar în sumă de 150.000,000 marce.

Noul împrumut român de 250 milioane, ce eră să se contracteze în Paris, s'a încheiat, precum se anunță în zilele acestea în Berlin, cu 4½% și curs de emisiune 87.

SUMAR.

Lucruri bune vrednice de urmat. — Bancherul din provincie. — Mișcarea cooperativă în România în 1911. — Asigurări pe seama funcționarilor noștri de bancă. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*. — *Cronică*: Pentru monumentul lui Aurel Vlaicu, Desvoltarea institutelor de bani în Ungaria, Depozite spre fructificare horende, Împrumuturi de stat.

Depozit românesc

de piane și armoniuri în Sibiu.

Piane și pianine, din cele mai bune fabrici se pot procura cu prețuri foarte moderate la

Timotei Popovici,

profesor de muzică.

Sibiu, Strada Căminului Nr. 7 etajul I.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 8 Octomvrie 1913.

		V A L O R I		Viena	Bpesta
				vinde	vinde
A. Datoria de stat ungară.					
4	Renta ung. aur. scut. de dare			99 85	100 25
4	" " Cor. " " "			80 95	81 35
3½	" " " " " " " " "			72 —	72 75
—	Impr. cu premii à 100 fl. " " "			469 —	245 —
4	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare			299 50	312 —
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "			69 50	69 50
4½	Oblig. de regalii croato-slavone " " "			96 —	97 25
4	" rurale ungare " " "			82 05	82 25
4	" " croato-slav. " " "			82 50	83 —
B. Datoria de stat austriacă.					
4	Renta unit. conv. în cor., Mai-Nov., sc. de dare			81 25	81 50
4	" " " " Ian-Iulie " " "			81 15	81 50
4·2	" " " " în hârtie, Febr.-Aug. " " "			85 10	84 75
4·2	" " " " argint April-Oct. " " "			85 30	84 75
4	Losuri din 1860 à fl. 500 —			1640 —	1630 —
4	" " " " 1860 à fl. 100 —			445 —	456 —
—	" " " " 1864 à fl. 100 —			698 —	704 —
4	Renta austr. aur., scut. de dare			104 70	105 25
4	" " Cor. " " " "			81 50	81 75
3½	" " de invest. " " " " "			72 45	— —
C. Alte datorii publice.					
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare			80 50	80 50
5	" " " " Viena			120 50	— —
6	" bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125			119 75	— —
4	Imprumut Temes-Bega din 1897			82 70	83 —
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.					
4	Instit. de Cred. fonc. austr.			82 80	— —
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini			87 30	87 30
4	" " " " 50 ani în coroane			88 25	88 25
4½	Banca comerț. ung. Pesta în fl.			92 25	93 —
4	" " " " în cor.			83 —	83 —
4½	Obl. com. banca ung. Pesta cu 10% premie			94 65	94 75
4	" " " " repl. 60 ani			82 75	82 50
4	Seris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta			83 —	83 —
4	Obl. com. " " " " în cor.			82 50	83 —
—	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100			— —	111 —
4	Seris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.			83 20	84 —
4½	Banca ipototecară ungară în cor.			92 50	93 —
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "			82 50	81 75
—	Obl. cu premii Banca ung. hip. à K 100			— —	126 —
5	" " " " " " " " " " " " " " " " " "			— —	100 —
4½	" " " " " " " " " " " " " " " " " "			— —	96 —
4½	Cassa de păstrare generală Sibiu,			91 —	91 —
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "			82 —	82 25
4½	" " " " " " " " " " " " " " " " " "			91 —	91 —
4½	Inst. de credit fonciar Sibiu,			91 —	91 —
4	" " " " " " " " " " " " " " " " " "			83 20	82 —
E. Lozuri.					
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din			287 —	— —
	1880 à fl. 100				
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din			258 —	— —
	1889 à fl. 100				
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot.			245 50	246 —
2	" " " " sârbeac à frcs 100 —			117 25	124 —
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.			281 —	— —
—	Basilica—Budapesta à fl. 5 —			31 25	32 —
—	Inst. de credit p com. și indust. à fl. 100 —			482 —	482 —
—	Buda, comuna à fl. 40 —			— —	— —
—	Pálffy, à fl. 40 —			— —	— —
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10 —			55 —	59 —
—	" " " " ungară, à fl. 5 —			35 —	38 —
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100 —			488 —	484 —
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5 —			— —	12 —
—	Lozuri „Jó sziv”, à fl. 4 —			— —	17 —
F. Valute.					
	Galbini imper. pr. bucată			11 49	11 49
	20 franci aur			19 13	19 12
	20 marce aur			23 64	23 63
	Sovereigns pr bucată			24 14	24 17
	Ruble hârtie per bucată			2 55	2 55
	100 Marce hârtie			118 —	118 02
	100 franci hârtie			95 55	95 52
	100 lire hârtie			94 60	94 47
	100 lei hârtie			— —	— —